

Het zilver van de uilen

Robin Hannelore

bron

Robin Hannelore, *Het zilver van de uilen*. De Koopschap, Hilversum / Antwerpen 1991

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/hann001zilv01_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

Zeer versleten landkaart voor schatgravers

Nete

Zwarte rivier van de Kelten
met de geur van dode egelskoppen,
eikeschors, muskus en pelte-
rij. Niet te stoppen

hand van de duivel
die kettert en bidt,
pluizige rijgdraad door een kazuifel
die vol ringslangen zit.

Boze rivier van pijlkruid
dat nooit bloeit.
Schaatsenrijders en draaikevers zijn uit-

geroeid.
Eeuwig gebed van water.
Ik mond in je uit, later.

Grobbendonk

Dit is een dorp van dijken,
grootheid weggezonden in kreken,
van barse moerseeiken
en tedere wilgen langs de beken.

Dit is het dorp van de koningsvaren,
de pijpbloem en het glaskruid.
Gekneveld door het duivelsnaaigaren
vielen heide en ven ten buit

aan lieden die bloed en geld roken.
Monnik noch non telde mee.
Elk eedverbond werd gebroken.

Aa en Nete vloeien verder naar zee.
Hier tel ik de laatste dagen af.
Ik neem mijn woede mee in het graf.

Priorij O.-L.-Vrouw ten Troon.

De ruïnes pogen nog angst te wekken
met gedempte crypten, gapende nissen,
in uitgemortelde voegen muurleeuwebekken,
's nachts het gemurmel van zwarte missen.

Hier kweekten monniken medicijnen,
kruiden veel eeuwiger dan mensen.
Onder koningskaars en karwij verdwijnen
oude inskripties, devote wensen.

En toch ... Vele vromen zagen er spoken
in witte pijen, hoorden er sombere gezangen.
Er zouden er zijn die solfer roken

en verdwaalden in onderaardse gangen.
De zon bakte kalk en meel tot eeuwig brood.
Wie erin geloofden, zijn allemaal dood.

Eisterlee

Op de laatste heiduin neem ik
afcheid van de wulp.
In een dennenbos schreeuwen
jonge boomvalken om een brok
van een holenduif.

Een hagedis ligt
als een votiefbeeld in het zand:
de uitgestorven echo
van een reusachtig verleden.

Hier kwam ik aan de hand van mijn moeder,
hier at ik boterhammen met honing,
hier werd ik dichter,
later koning

van dromenland,
niemandsland,
hartstreek van de aarde,
ineenklappend paradijs

naarmate ik verjaarde.

Pulle

1

Waar zijn de kerkpaden gebleven,
de stralen van het sterrebos?
Wie koos voor betonnen dreven
en laat zijn honden los

op dichters die vleugellam hangen
in dit oude web van God
en die treurzangen
komponeren op de snaren van hun lot?

De wegen van het paradijs
werden afgesloten, omgelegd.
Iedereen zwichtte voor de prijs

van de grond. Wie komt nog terecht
als vroeger, langs holle wegen?
Het wiel werd hier een vloek, geen zegen.

2

De wierook van de zomer smeult,
het heilige schuim van de zon hangt
aan de linden. En moeders hand peult
erwten, levenskernen die ze opvangt

in het vergiet op haar schoot.
Of bidt zij een groene rozenkrans?
Dit dorp ligt gevat in het lood
van de stilte, as van een dodendans,

molensteen van wentelende jaren,
implosie nooit nog te bedaren,
maagsteen van katte- en koeieharen.

Straks sluiten de bossen weer hun rangen,
wordt de meiboom gestoken, de vlag uitgehangen
en klinken weer onze heldenzangen.

3

De haagschaar knipt het wilde schot
van de tijd. De oogst is binnen.
De kermissen maken de mensen zot.
De zon roert amper haar vinnen.

In het dorp gaat de processie nog.
Aspergeloof wordt gestrooid, pioenen.
Het oogstbier maakt de stappen log.
De kopers blazen. De oude sermoenen,

God onder het wijnrode baldakijn,
Gregoriaans, en uit volle borst Latijn.
De belangstelling blijft verflauwen.

Nauwelijks nog branden de flambouwen.
Maar als de hemel echt mocht bestaan,
wil ik daar elke dag in de processie gaan.

Pulderdijk

Ooit moet hier een dijk opgeworpen zijn
tegen het wassende water van de winter.
Nu staan de beken doodstil
met reeësporen in hun bedding

en koninginnenkruid op hun oevers.
Naarmate ik ouder word
lees ik meer de sporen van God
in het landschap, de hulpeloze gevechten

van de mens tegen de tijd.
Weten is nu zoveel belangrijker
dan voelen, weten is

zwijgen. Op Pulderdijk
kwam ik samen met wie ik ooit was
in vervlogen eeuwen.

Pulderbos

Hier steekt de pastoor een vinger op
als het gouden kalf is geslacht
en de draak van de wellust de kop
opsteekt in de laatste nacht

van de kermis. Menigeen
liep in het verderf in dit dorp
van mergpijp, ui en peen,
slechts op een steenworp

van het paradijs:
het is een brongebied.
Het brengt zelfs de klok van de wijs

als het met spek schiet.
Nooit gaat iemand er op reis.
Hier vereert men zwartepiet.

Voord

Hier was de beek ooit doorwaadbaar,
de weg liep naar het paradijs.
De wielewaal zingt in een gouden laar.
De koninginnenpage brengt het bewijs

dat er iets hemels hangt over dit brongebied.
De vrouwenmantel bloeit er en de dolwortel.
Ik hoor er de snor en de karekiet,
herken er de trouw van de inheemse tortel

en weet dat ik haar hier moet zoeken, de maagd
over wie oude sagen vertellen.
Onze ontmoeting wordt immer verdaagd

omdat te veel geheimen opwellen
die ik eerst ontraadselen moet.
Ik heb wellicht nog niet genoeg geboet.

Hoe vaak moet ik nog vervellen?

Hovorst

Vijf essen staan er in een kromming
van de beek, met bramen
en moesdistels aan hun voeten,
vijf essen ouder dan de wereld,

drie ervan versteend,
twee nog levend
als oerossen vastgevroren
in het ijs van de rust.

Op Hovorst keek ik in de ogen
van een steenuil, van God.
Toen ik er wegging, was ik
een aartsvader geworden.

Viersel

Hier varen cargo's door de huizen
en spreken de mensen bedachtzaam
alsof ze hun woorden moeten versluizen
en opletten bij het raam

of geen brug is ingestort,
geen dijk is doorgebroken,
geen blinde autoweg wordt
aangelegd, geen loze duiker gestoken.

Hier spelen de hoge pieten landjeveroveren
als blagen met pennemessen.
De kerk konden ze niet wegtoveren

en "De Kroon" konden ze niet op flessen
trekken. Maar lang kan het niet meer duren
of het water klotst tegen tapkast en kerkmuren.

De Haan

(gedichten die ruiken naar look-zonder-look)

1

Er is de zee die zand vreet
en maalt met molenstenen.
Iets knarst en sleept van sleet.
Turf van oeroude venen

verschijnt. Ik laat me met goud
volstromen en lig met zand-
binders over toen: wilgehout,
helm en duindoorn, en in mijn hand

de miljoenen kleuren van de tijd,
de korrels van de eeuwigheid.
Ik ruik mossel en pastinaak,

ook het wrakhout van de wraak.
's Avonds bij het aangespoelde okshoofd
wordt mijn goud door jou geroofd.

2

Vier drieteenstrandlopers hebben mijn hart
gestolen. Zoals zij wegrennen voor het schuim
van de branding en dan weer hard
in de achtervolging gaan om het kruim

van hun dagelijks brood mee te pikken,
is heel het leven: vluchten en nalopen,
al wat opbruist laten stikken
en toch weerkeren en maar hopen

dat een kokkel of nonnetje achterbleef,
een messchede, hartschelp of wat ook.
Zo gaat het reeds zolang ik leef:

ik rook lavendel, proefde look-zonder-look,
vluchtte voor wat kwam, juichte voor wat ging,
hoorde zoveel klokken, wist nooit waar de klepel hing.

3

In zee bij huizehoge branding,
schuim dat grauwt in de verzanding
en gillende meisjes meegesleept,
aangespoeld. Zo heb ik steeds gedweept

met golven van wilde romantiek.
Oude woorden maakten me ziek,
wierpen me op het hijgende strand.
Al wat bleef: wat zand in mijn hand.

Het waren goden die met me stoeiden,
die boven hun geheimen groeiden.
Maar eens de pret gedaan

kon ik niets meer verstaan
van wat ik opgevangen had.
Papier is nog witter dan dat.

4

De wind keert de bladen van de abelen,
legt zilveren poorten bloot in de tijd:
daar zijn de dreven naar de kastelen,
daar worden dichters verleid

met dauwbramen en duinrozen.
Ze moeten met hun lier in het krijt treden.
Ze werden tot kampioen gekozen
om te getuigen van het heden.

De naam van dit gehucht is Vosseslag.
Hier werden velen vòòr mij gevangen,
wellicht op een grauwe dag

als deze. Ik hoor de gezangen.
Maar plotseling deins ik achteruit,
omdat de wind de zilveren poorten sluit.

Vlissegem

In de polders liep ik verloren.
Ik vond een dorp van duizend jaar
en "In den witten Doorn"
dronk ik een paar

glazen bier. Wat verder
was een tentoonstelling, oudheid,
van weinig vondsten, wat scherven
uit de schorre, wat brokken tijd

achtergelaten door de zee.
Toen ik weer de doolweg koos
liepen silhouetten met me mee.

Ik zag ze tussen watermunt en kroos.
In Vlissegem was ik niets verloren.
Toen het dorp stierf, was ik nog niet geboren.

Kusttram

Rechts ligt al wat was,
links ligt al wat komt:
een land van koe en vlas,
ternauwernood opgesomd,

en dan de grauwe plas,
wasgoed van de zon,
doch parallel en waterpas
slinger ik naar de horizon.

Waar moet ik ergens zijn?
Iets uit mijn jeugd: Cadzand
misschien. De tram rijdt door,

opgezweept door zijn lijn.
Hij braamt knarsend het land
af. Naar Cadzand leidt geen spoor.

Dar

Pal naar het zuiden staan de weerhanen,
al dagenlang ruik ik de muskusgeur
van nachtdieren en duizend sprinkhanen
lokken me elke avond de deur

uit, de tuin in. Op zoek naar mezelf
spits ik mijn oren als de ransuilen.
Ik voel en ruik ze: de zwarte elf
en besef waarom nu de honden huilen.

Weer knevelt een jaarring mijn leven.
Weer komen oude kruisspinnen
jeukerige landkaarten weven

op mijn voorhoofd, door mijn zinnen.
Ik lig in de armen van tuja en spar.
Zo eindigt het leven van een dar.

Nazomer

Ik loop mijn verdriet te tellen
langs de Nete, driehoekige beukenootjes
in mijn zak. De wilde-hopbellen
rinkelen en op duizend hazepootjes

komt ze aangeslopen: de kilte
van de herfst. Met lieve woordjes
fluistert het water zijn loden stilte
in de gespitste muizeoortjes.

Een godin schrijft een blauw gedicht
met een keizerlibel in de hand.
Een ijsvogel zorgt voor een schicht

poésie pure. Wat verder landinwaarts
klopt een specht op de poort
van de hemel. Alleen ik heb dat gehoord.

Gedichten om te zaaien

(achter het kapelletje van Eisterlee, op het laatste stukje heide van de streek)

Bij de dood van mijn moeder

1

En plots was er een scheur in de tijd,
wat kalk die van de muren viel.
Ze schrok van de schelle luciditeit
en voor het ongeduld van haar ziel.

Ze genas, maar toch bleef de angst
voor het pizzicato van die dag.
Als de nacht kwam, was ze het bangst
voor de dodendans die ze zag

en die zich bladstil rond haar voltrok.
Wij overnachtten in volgorde
in het ouderhuis, met een stok

achter de deur voor wie uit die horde
haar ten dans mocht nodigen en kussen.
Zo konden wij haar nog wat sussen.

2

Ik waakte, dronk wijn, schreef gedichten,
in de zomer buiten. De Grote Beer
kroop over het huis. Oude gezichten
vol Laurentiustranen. De vleur-

muizen zigzagden langs de vlieren,
de egels liepen me voor de voet.
En toen - het liep zowat tegen vieren -
stond je in de deur met een ochtendgroet

en de vraag of ik het niet koud had
en wat ik dan wel wilde eten,
of ik de mis en de school niet vergat.

Nooit, moeder, heb ik precies geweten
wie feitelijk bij wie de wacht optrok.
Je gaf niet meer om wat ze sloeg, de klok.

3

Een jaar lang was ze vol onrust:
de raten in haar hoofd gevuld,
de vogeltrek onderbewust
en nauwelijks nog wat geduld.

En plots begonnen de bijen
aan hun dolle, ijle bruidsvlucht;
duizend zwaluwen van voorbije
hoogzomers vulden reeds de lucht.

Doch haar bloed verdikte stilaan
en de dorsvlegel van God deed
horen en zien totaal vergaan.

Al wat ik nu besef en weet
is dat de zwerm met haar ziel
gonzend verdween in het zonnewiel.

4

Of nam je de trein, moeder,
waarover je zo vaak sprak
in ijldromen, verwoeder
als iemand van ons ontbrak

op het perron naast je bed?
Ik moest zoeken in de gids,
er was al zo'n groot verlet.
Ik deed maar alsof, vermits

in Pulle nooit een trein kwam;
het dorp is veel te gering.
Ik luisterde naar je, lam

van onmacht. Het geheim hing
in de lucht. Waar reed die trein?
Op welk perron moesten we zijn?

5

Moest dat nu, denk ik soms, moeder,
dat iemand je mooier maakte
met wat rouge en een poeder-
kwast, zodat je bijna blaakte

van zaligheid hier op aarde?
Een blasfemie van blanketsel.
Jij die ooit stormen bedaarde,
lag daar lachend nog wel.

De paternoster om je hand
omsloot de dode rivieren
van je bloed, het Kempense land

van mijn jeugd. Zag je mij niet tieren
dat je moest opstaan, genezen,
jij die zo goed kon liplezen?

6

Nooit plunderden merel en spreeuw
zo snel een kerseboom als nu;
wat jij vergaarde in een halve eeuw
ging nog sneller weg, het was cru.

Ons huis werd te koop gesteld.
Wildvreemden kwamen op bezoek.
Gratis toegang, meneer. De held
keek bangelijk om elke hoek,

vreesde dat hij je daar zou zien.
Hij had verdriet als nooit voordien.
Herinneringen, een mierennest.

Het moest zo, het was wellicht best.
Ach, het tuinpad lag vol stenen.
Alleen de vogels zagen mij wenen.

7

Ik zat op de laatste stoel,
daar gelaten voor de wacht
en wellicht ook met het doel
dat als je langskwam die nacht

er toch nog iets thuis zou zijn.
Het huis was kil en kaal.
Al wat weg was, deed me pijn.
Flarden van de oude taal

welden zo op in mijn mond.
Ik opende elke deur.
Op het achteruit stond

ik lang. Ik rook er de geur
van buksboom en seringen.
En van judaspenningen.

8

Moeder, ik heb een vergissing begaan.
In mijn jeugd zag ik een raadselrijm
aan de hemel, hoog boven de maan,
en sedertdien wilde ik dat geheim,

die tekst lezen, eindelijk verstaan.
Moeder ik heb een vergissing begaan,
want het mooiste rijm dat iemand ooit schreef
was jij. Doch ik las het niet. Ik bleef

koortsachtig ontcijferen en zoeken
naar piktogrammen in oude boeken.
En altijd krampte in mijn hart verdriet

om wat ik niet begreep, een raadsellied.
Moeder, ik heb een vergissing begaan.
Ik heb jouw simpele taal nooit verstaan.

9

Op de tuintafel aardbeien en brood,
radijzen, wrongel en kandijnsuiker.
De schaduw van de lork is groot
en daarin zitten wij, een ruiker,

een stilleven van klamme smart,
want moeder is er niet meer.
De dag verloor voor ons zijn hart,
de muren van de nacht zitten vol teer.

De kleinkinderen spelen met een bal,
de zon komt al in vrije val
naar beneden. Wij kennen geen gebed

meer dat ons voortaan belet
eenzaam en benauwd te zijn.
Moeder gaf me verleden jaar een fles wijn.

Die smaakt naar de kurk, naar pijn.

10

Al velen zijn er die nog later
gingen slapen dan mijn moeder.
Het leven klatert voort als water
en afgezet wordt alleen wat poeder,

stof of sneeuw, kleine dingen,
een woord, een gebaar, een plantje,
wat de kleinkinderen zingen,
wat fruit in het vertrouwde mandje.

Al velen gingen ook naar ginder
met onze brieven, onze groeten.
En wie het zo ziet, vindt er

troost bij. Ach, hoe moeten
mensen hun gemoedsrust bewaren
als zij de zeisen horen haren?

11

Terwijl de dichter kettingbrieven schrijft
om ander onheil te bezweren
en de merel kettingliederen zingt
om zon en maan te vereren

loopt ergens iets leeg: water of lucht,
of misschien is de tijd aan het branden:
wolken bollen op, een bron, een wervelwind.
Woorden vonken uit mijn handen

om nog eenmaal te zeggen hoe graag ik je had:
je zachte stem, je trage ogen
en je aanwezigheid, altijd daar

in het midden, onder regenbogen,
zonder stemverheffing of misbaar.
De dood heeft je aura weggezogen.

Op al mijn foto's heb jij bewogen.

12

De bijenkorf is nu verlaten,
de koningin is verdwenen.
De honing is uit de raten.
Langs uitgesleten stenen

wervelen geuren door de kilte.
De bloemen in de perken
kleuren de stilte.
En elders werken

de bijen aan een nieuw volk.
Eén bleef achter, de tolk
van een halve eeuw liefde.

Lauw zijn de woorden waarin hij bericht
- moeders leven was één gedicht -
van wat hem heugde, wat hem griefde.

Alles was zoals het God beliefd.

Het geheim

1

Sterven, denk ik, is gewoon ontpoppen
en koevinkje worden of hageheld,
met tere voelsprietten gaan aankloppen
op heraldische schilden langs het veld

van eer, gewoon een wapendrager
zijn, een manteluil, een harlekijn.
De zon schijnt voor vlinders trager
als ze bij hun beminde zijn.

Sterven is de reukstof herkennen,
het zogenaamde feromoon,
van godinnen met je antennen

en dan op zoek gaan tussen gras en boom.
Zeer spoedig is je taak volbracht.
Weinig vlinders overleven de nacht.

Elkeen had meer van de bloemen verwacht.

2

Beanstigend is dat alles zaait en sterft
en dat elke zaailing weer
deze vreselijke drang erft
als een ongeneeslijk zeer.

Misschien is deze drang God,
een baarlijk oerinstinkt,
een onvergankelijk lot
dat slechts in woord en inkt

zichzelf kan vergelijken,
mogelijk herkennen,
en dat hand in hand met de eiken

aan zijn oneindigheid moet wennen.
Want uiteindelijk gaat niets verloren:
de god die in mij sterft, wordt in jou geboren.

3

Ik ben mezelf niet. Ik kan
mezelf amper verdragen
als ik schrijf want dan
wellen oeroude sagen

in me op van bloedwraak
en dodelijke veten,
onbewust steek ik de draak
met mijn eigen geweten.

Ik moet in een ver verleden
veel kwaads hebben gedaan.
Vaak prevel ik gebeden

die nooit hebben bestaan.
Ziek van geloofsijver
werd ik tenslotte schrijver.

4

Er moet iets anders bestaan,
een ander bewustzijn, een andere natuur.
Dat andere kijkt ons met zandoogjes aan
en fluistert gedichten in het avondvuur.

Soms is er een bizarre kortsluiting.
Je ruikt en voelt het, je schrikt,
doch je gelooft nooit in een uiting
van het andere, want je blik

in de spiegel dezelfde dichter aan,
je ziet gewone vlinderstruiken staan
met atalanta's en dagpauwogen erop,

de oude landkaartjes zitten op de wilde hop.
Mochten wij het andere zien en horen,
dan hadden wij de hemel op aarde verloren.

5

Er liggen zoveel sterappels in het gras,
een melkweg van zaad; een zeldzaam ras
ligt in de boomgaard uit te sterven.
Van de boom schilfert de tijd. De erven

laten eeuwen kultuur zomaar verloren gaan.
De sterrenbeelden verlaten hun baan
en komen tot leven in een dodenlied.
Ergens jankt een bandhond. Hij ziet

wat geen mens nog kan schelen;
hij ziet het circusnummer, hoort de bevelen.
Mijn hand schrijft zeer vreemde dingen,

zonder dat ik het wil. Mijn hand begint te zingen.
Ik begrijp het niet, herken ritme noch maat.
Ook in mijn hand rijpt het zaad.

6

Sommigen zoeken het gouden land
in wat de voorvaderen vertelden,
of in de lijnen van hun hand,
of in geschriften van gekwelden.

Ik voel het paradijs bijvoorbeeld
aan de Nete, in een veld pompoenen,
ongeplukte vruchten, een overteelt
in de zon van de nazomer, de bronsgroene

bladeren met vijf stompe tongen.
Al wat ooit de ouden zongen
verzinkt hierbij tragisch in het niet.

Alleen wie de schoonheid ziet,
mag dit gouden land betreden.
Voor blinden is geen plaats in de Hof van Eden.

7

Steeds verdrietiger maakt mij het geheim
dat ik zelf ben: uitgestorven zonnedauw,
kindersprookje op versleten rijm,
kwakzalver met stuifmeel van de wolfsklauw.

Niets begreep ik aangaande mijn bestaan,
geen bot, geen simpele kiem, geen knijt.
Ik ontmaskerde alleen wat eigenwaan
en poëzie verwarde ik met vlijt.

En wie God in zichzelf vereren,
maken me niet langer bang.
En wie op eeuwenoude leugens teren,

jagen me niet verder op stang.
Ik ben een geheim, onoplosbaar, kortaf;
dat mysterie neem ik mee in het graf.

8

Een roos kan zo verschrikkelijk
het middelpunt van de wereld zijn,
een woord op de lippen van de ijlte,
de aasvlek van een godin.

Een roos is het hiernamaals ontplooid,
een geur van heilige stilte,
de schede van een nimf,
liefde geschilderd door de zon.

Daarom zijn de hommels hoorndol
als ze op een haartje van het geheim,
van de betovering,

bij de toegang tot de hemel
het verbod proeven
en het eindeloze geduld inzien.

9

In het uur dat de zon haar poten likt
en de bloedsporen bovenaards stollen,
als allengs de tijgerpoten in de pollen
opwaaien, vel ik het verdikt

over deze voorgoed verloren dag:
mijn reis naar ginder vordert sneller,
de aanwezigheid van de doden voel ik feller,
alsof het gouden smeltpunt voor mij lag.

De dingen opschrijven heeft geen zin
meer, niemand bladert nog in
gedichten. De vogeltrek is voorbij,

de grote chaos werd ritme in mij.
Ik trek mij terug in de grotten
van Altamira. Het houtskool begint te botten.

10

De moerasdroogbloem is viltig wit
met onaards bleke ogen,
alsof er een maagdenvlies op zit,
een ziertje dat niet werd bedrogen.

Ook waar geen moeras is, komt ze voor;
wat bang maar plotseling onverholen
doemt ze op langs het karrespoor.
Ze heeft mijn hart gestolen

in deze streek van voedergewassen
waarbij geen droogbloemen passen.
Misschien komt ze hier zoeken

wat verloren ging in oude boeken:
een dichter, een held, een aanbidder
om haar te plukken. Ben ik die ridder?

Minnedienst

1

Als ik twee eenden gadesla
die zo teder voor elkaar zorgen
in de Nete, en dan verderga,
ben jij er, onzichtbaar, verborgen,

maar ik voel je in regen en wind,
ik ruik en proef je volmondig.
Een tijdje denk ik dat ik blind
ben, ik zie je niet. Het is zondig

zo van iemand te houden die niet
bestaat in dit brakke leven.
Ook in dit al te ijle lied

kan ik je geen adem geven.
Zo bemin ik, bij de genade van een gemis,
iemand die niet van deze aarde is.

2

Een zomeravond in de beemden,
als de kanada's goudstukken tellen
en hoog in de lucht de vreemde
ruggegraten van sauriërs vertellen

van fossiele avonturen,
loop ik aan haar te denken
die ooit met mij bij de vuren
van de oertijd de geschenken

van de aarde deelde.
O liefste, heerlijk ingebeelde,
waar lieten wij elkaars handen los?

Waar in de rook van brandend mos
verloren wij elkaar uit het oog?
Wanneer worden wij elkaars epiloog?

3

Bijna als de krabspin vermom ik mij
om jou bij de margriet of de klaproos
te verrassen. Ik ken je voorliefde tenzij
ik mij dodelijk vergis. Wees niet boos

als ik je eensklaps bespring, je uitzuig.
Ik wil dat jij ik wordt, dat je bent
wie ik ben: van de aarde, zij het ruig,
zoals nu, een achtogige vent.

Onze duizelingwekkende dans
door de eeuwen, onze zoveelste kans,
moet toch ooit eens opklaren.

Schrikbarend is wat wij achterlaten:
miljoenen sporen van de koningsvaren,
het zaad van beminnen maar vooral haten.

4

Zo dikwijls in het diepste dras,
waar de drijvende waterranonkel bloeit,
het penningkruid, de kalmoes, het reukveengras,
en waar de groene kikker stoeit,

talm ik met de handen op het geheim,
de voeten verlamd door de vogellijm
van het huiveringwekkend besef
dat ik bij de grens sta maar de lef

mis om verder door te dringen
tot het land waar andere vogels zingen
en jij, gemaakt uit mijn blinde rib,

wacht tot ik van de scheerlingbeker nip.
Ben jij echt al thuis van de reis?
Ik liep verloren in het aards paradijs.

5

Als ik wandel lijkt het vaak
alsof ik in mezelf rondloop
tot bij eiken die ouder zijn
dan ik en die ik onbewust
zoek als een eikepage.

En plotseling ben jij daar
met violetblauwe vlekken op de voorvleugels
en dartel als een dwaallicht.

Begrijp je nu waarom
het steeds moeilijker wordt
weer uit te treden
om dit op te schrijven?

Getuigen van zulke tweeënheid
kan niemand, nooit.

En daarom poog ik je te boetseren,
radeloos, plomp.

In heldere ogenblikken zie ik zelf wel
de afdrukken van mijn vingers,
blauwe en gele korstmossen op de schors.

6

Rakelings zijn we langs elkander gegaan.
Ik herkende je opgewekte stap.
Iemand begon op een trommel te slaan.
Pas toen ik je aansprak, snap-

te ik dat ik me dodelijk vergiste,
dat ik een spelregel overtrad
door te zeggen hoe ik je miste,
dat ik me een duistere macht aanmat.

Ik moet voortzingen met luide pen
lofliederen op de aarde en
op dingen die de mensen niet zien.

Mijn leven koos ik ver voordien
en dus moet ik het doormaken.
O kon ik je slechts éénmaal aanraken.

7

Heel zacht is de regen die de zuidenwind
brengt en die de zonnebloemen zo traag
maakt. Nergens en nooit nog vind
ik die tederheid zoals vandaag

langs de houtwal, dicht bij de rivier.
Hier ben ik een uitverkoren mens,
overgelukkiger dan een dier.
Hier overschrijd ik de grens

soms. De regen wordt dan een vrouw
met een nestwarme hand.
Ze drijft me in het nauw

in dit niemandsland.
En ik proef de geur van saffraan,
de zoete regen en de zoute traan.

8

De regen veegt veel uit,
ook bijvoorbeeld de zomer,
en opgenomen ten hemel
zijn de lange sterren van de liefde.

De regen heeft warme schaamharen
of beijzelde wimpers of streuvelige
borstels en dus veegt hij veel uit
dat nog maar pas begonnen was.

Maar de donshaartjes van de regen,
van de eerste sneeuwvlokken
aller eeuwen, van hetzelfde rozenwater
waarin godinnen baadden, van

de speekselklieren van de tijd,
maken me teder in het midden
van de herfst, op de rand van
de put van de reeuwse winter.

De regen veegt veel uit,
ook vingerafdrukken op de deur,
alsof jij hier nooit geweest was,
ook niet toen ik oude klare dronk als water.

9

Grauw is de klankkleur van de klok,
een spijs van zee en zand;
de klepel roert zich onder de rok
bij geboorte en dood, ramp en brand,

en roept mij met overzeese stem
naar het vreemde niemandsland
van schorre, slenk, mui en hem,
waar ik dan hand in hand

met jou de grenzen oversteek
van wat ik ruik, zie en voel,
tot in de rustige rumoerige kreek,

tot bij ons gelukzalig doel.
Doch plotseling roept de klok mij weer.
Daar immers is een mens geen mens meer.

10

Als ik vlinderbloemig leef als nu
in de tijd van het rijpe blauwgras
en bordeaux drink, volmondig, grand cru;
als elkeen brandt om zijn eigen ras

te bestendigen; als ik oneindig dwaal,
het paradijs, een stap nog, warempel voel;
als ik prevel en fluit en de taal
van vogels en kikkers spreek, het doel

bereik: één zijn met de natuur,
dan hoop ik luidop dat ik je ontmoet
in de dreef na mijn laatste uur,

dat ik je dan zintuiglijk begroet.
Ach, ook nu ben je voorzeker hier,
ik ruik je in liguster en vlier.

11

Ooit plukte ik voor jou
mijn zakdoek vol bramen.
Jij at ze volmondig.
Er vlekten wilde namen

in het linnen.
Ach, de liefde was een spel:
zakdoek-leggen,
niemand zeggen, weet je wel.

Weer rijpen de bramen,
er zitten spatten op de volle maan.
Maar van de wegen die wij namen

is er geen blijven bestaan.
Ik heb mijn zakdoek achter jouw rug gelegd.
De spoken hebben niets gezegd.

12

Elke stap kan er een over de grens zijn.
Daarom luister ik niet naar de krekels,
die de onderaardse gangen kennen,
maar naar de bosrietzanger.

Wat van hier is, ken ik: al die nabootsingen,
van de lokroep van de merel
tot de dodelijke haat van de kievit, tienmaal nep.

Maar wat ik niet ken, is er ook:
stemmen van paradijsvogels
uit een andere zomer
toen het hier winter was, en die registreer ik,
die wil ik ontraadselen, voordat ik de zanger
mijn boodschappen geef: hunkerende tederheid,
morse gefloten.

Zo voel ik mij een nieuwe dichter,
grensoverschrijdend.
Zo treed ik misschien in verbinding met jou.
Tot de jacht van de kerkuilen begint.
Dan moet ik mij reppen

uit het niemandsland, uit de gevarenzone.

Tuintafelgedichten

(gedichten die ik schreef op het eikehouten tafelblad in de tuin)

1

Onder de takken van de hazelaar
in de tuin zit ik te wachten.
De wind doorbladert de struik
met opgewonden vingers.

De bladzijden zijn bepoederd
met het zilver van nachtvlindervleugels
of met de bloem van vrouwelijke dijen
of met de glinstering van visschubben.

Ergens moet een gedicht geschreven staan,
een bezweringsformule,
een kode die brandkluizen opent
of de logge deuren van een sluis.

Met een gevorkte twijg
vinden dichterlijke zielen
vermoorde maagden en moederlijk water,
geuriger dan de gekarnde vlier.

Want dit hout is heilig
en duizelingwekkend van avonturen.
Ik zit voor de poort van het paradijs
een stormram te punten

om uit dit koekoeksei te breken.

2

Ja. Poëzie is bidden
met de vleugels van de grauwe klauwier
boven de kikkerregen van de lente
of boven de gapende rode sterretjes
in het nest van de heggemus.

Ja. Poëzie is bidden
in extaze, tot de elevatie komt
boven de verlamde spitsmuis
of boven de meikevers
die gaten in de groene stilte vreten.

Ja. Poëzie is toeslaan
met de moordlust van de negendoder
en onbarmhartig negen prooien
aan de stekels spietsen van meidoorn of acacia.

Ja. Poëzie is niet het gejammer achteraf
om al dit dode leven en de negenproef
bij het azen van de eigen jongen.

Neen. Poëzie is niet gedichten schrijven
die naar bloesems ruiken
van meidoorn en acacia.
Dat is proza.

3

Wanneer wordt het lot
van een dichter bezegeld?
Op het ogenblik dat
de mereljongen in het nest
op de viersprong zitten
en dan panisch
voor een aaiende hand
in de vier windrichtingen
wegvluchten.

Wanneer is het lot
van een dichter bezegeld?
Op het ogenblik dat
de mereljongen vanuit de vier windstreken
luidkeels om voedsel bedelen
is de liefde hartverscheurend,
maar het middelpunt
is leeg,
voor eeuwig.

4

Vandaag zingt en zengt de zon
iedereen en alles tureluurs.
Honden en hagedissen
hijgen obsceen hortend.

Bremstruiken en dennen knetteren
in de vlammen van de stilte.
De zwaluwen vliegen tot aan
de stadswallen van het paradijs.

Zelfs koele groeten brengen geen soelaas.
Ik lig onder een oude eik
die vol kalkvegen zit
alsof hij de hemel hielp witten.

Ik vind drie braakballen van een sperwer.
Ik ruk er een uiteen:
alle vachten en beenderen
zijn onverteerbaar.

Mijn braakballen heten poëzie:
opgekropte woorden en gevoelens.
Ach, van welke vogel
is de braakbal aarde?

5

De engelenboom zit
vol oneindige schermbloemen,
melkwegen van groen en wit
waarin duizend zweefvliegen zoemen.

Ik ben een duivelswandelstok.
Mijn spiegels van de ziel zijn bloemen
waarmee ik duizend woorden lok
die in mijn hoofd zoemen.

De engelenboom krijgt zwarte bessen;
ik schrijf zwarte gedichten
die bol staan van levenslessen

en zelfs de duivel willen stichten.
Verder loopt de parallel mank.
Of toch: we krijgen allebei stank voor dank.

6

Soms wil ik de tijd doen stilstaan.
Soms wil ik in kringen
rond het nu lopen,
van het nu een boom maken
met mergstralen en jaarringen:
de boom van goed en kwaad.

Vaker echter wil ik mijn kniewortels opheffen,
me losrukken,
weggaan,
om van in de verte te kunnen terugblikken
op wat soms mooi was
maar ook dodelijke verveling.

Dit -geloof ik- heet romantiek
in het land der moerascipressen.
Ik noem het sterven,
vermolmen,
vaarwel zeggen aan het verstikkende stuifmeel
van de verwildering.

7

Misschien moeten wij ons toch wel richten
op de planten, die met heel hun wezen
de zon aanbidden. De zon spreekt in gedichten
door ons en poogt ons te genezen

van de eigendunk als zouden de goden
zijn als verheven soortgenoten
die zich uitspreken in oude geboden
en die het geluk verloten.

De bomen vechten voor de zon,
de vogels bezingen haar,
de bloemen weerspiegelen on-

deugend haar ogen. Maar
die spiegelbeelden worden vrucht,
zaad en dwaalsterren in de lucht.

8

Met mist en berken en eksters,
met slijmsporen van bruine naaktslakken
baan ik mij een gedicht
waarin mijn zilte schoenen
op ontdekkingsreis trekken.

Waar de steenuil en de draaihal
in de ogen van de eiken wonen
wil ik mijn liefde in kaart brengen
en zien wat ik alleen maar hoor:
koningspinguïns die in het wilde water duiken.

De winterkoninkjes kennen de gaatjes
in het binnenstebuiten getrokken paradijs.
Een ontdekkingsreiziger kan alleen nog
in gedichten onbetreden land vinden.

Een dichter kan alleen nog
in de mist zijn vlag planten.

9

Hoe hun verhaal was en afliep,
weet ik: zij verdwenen in de dood.
Heel vaak onder de oude treuriep
zit ik op de bank in het avondrood

te denken aan hun stem, hun lach,
hun ogen, hun uiteindelijk lot.
Vader stierf op een zonovergoten dag.
Toen moeder heenging, schreide God.

De kleinkinderen maken me soms bang.
Ik herken een woord, een gebaar.
Hoe zullen zij mij zien? Hoelang

duurt mijn zomer? Wanneer ben ik klaar
voor de reis naar het verre blauwgrasland?
Wie van hen, op zijn beurt, steekt zijn taal in brand?

10

Waar is de tijd
dat wij gingen aren lezen?
Er was geen broodnijd.
We hoefden niet te vrezen

dat iemand ons wat verbood.
Onze rug deed pijn,
onze voeten zagen rood,
en van het mijn en het dijn

werd niet gesproken.
Het deeg ging in de oven.
Wie zijn klomp gebroken

had, moest beloven
voorzichtiger te zijn.
Onze behoeften waren klein

als de polletjes, wit bestoven.

11

Dit mag ik toch niet vergeten:
bij mijn grootouders op zaterdag
de mensen die kwamen voor een emmer
gebluste kalk of wit zand

om iets te witten of om gebeden
in huis te strooien op de bakstenen vloer
of dromen aan de voordeur
die knarsten onder de klompen.

Dit mag ik toch niet vergeten:
die gouden poëzie van de zondag,
de ruiker pioenen in de huiskamer,
de taart met witte pudding en pruimen,

het uurtje belcanto,
de kanarievogel die meezong,
alsof wij één dag op zeven
in de Kempen Italianen waren.

12

Mijn hand schrijft weer zwaluwen
in de ijfte van het papier.
Ik daag hem uit, de kerkuil
die zich overdag
op weg waagt.

Mijn hand trekt een lijn
van toren tot toren
en hangt er klein linnen te drogen,
beschroomd,
maar plotseling de vuile was.

Mijn hand verraadt
al wat plaatsvond
achter gesloten deuren,
onder vier ogen,
het biechtgeheim.

Ik eet uit mijn hand,
poëzie.

13

En toen na maanden de regen kwam
stonden de bomen in het koperen licht
te zwijmelen, te zwaaien
met bloemen en bladeren en takken

alsof een messias werd ingehaald,
alsof ineens alles moest gezegd worden
wat opgekropt was: de woede om
de rotte lucht, de zure grond, het dode water.

Toen na maanden de regen kwam
liep ik door de velden
te schreien
als een vis op het droge.

14

Er zitten spatten beaujolais op de stilte,
de sprinkhanen vierden feest.
Vurige tongen likken langs de zilte
muren. Zat als een beest

sta ik gelukzalig te snuiven.
Ik voel mij een sterrenbeeld.
Hooi ritselt uit onzichtbare ruiven.
En ook mijn woorden zijn gesteeld.

Het rozenperk is wellicht
mijn wildste gedicht.
Ik kan niet wieden,

kan aan de schepping geen weerstand bieden.
Vaak zit ik te dromen
dat de goden hier op visite komen.

Mijn roes is met geen snoeimes in te tomen.

De liefde van de vleermuis

Vleermuis

's Avonds, alleen in de wilde tuin,
bij mijn wijn en mijn gedichten
- gefluister van nimfen in de kruin
van een lork, het timide biechten

van pekelzonden, en in huis
gerinkel van glazen en borden -
krijg ik gezelschap van een vleermuis,
een jachtig vaandel langs de horden

bomen, een vliegensvlug aftasten
van al wat beweegt langs twijgen,
bladeren, halmen en basten,

de grote akrobatie van het zwijgen:
zo wil ik mijn liefde bedrijven,
zo wil ik poëzie schrijven.

Poëzie in de wind

De storm, een wilde gisting,
bruist, borrelt en schuimt groen en grijs
in orgelpijpen van pijn,
in hoorns van uitgestorven dieren.

De storm heeft geen vingers,
maar altijd vertakkende tentakels
die stenen oplichten
en uilen uit de wilgen huilen.

Het licht valt uit. Geen zon meer in de drank.
Duisternis en chaos en bulderende rolluiken,
alsof alles moet afgebroken worden,
gesloopt tot op de grond.

Ach, de veiligheid van de piramiden,
de stilte van de dood,
de illusie van de struisvogel.

Ach, de effenheid van het niets.
Niet langer schuren, harken,
klemmen, klauteren, beuken,
maar strelen:
de onhoorbare groeven van het papier,
de witte muziek
van de eeuwigheid.

Dichter

De benen geplant in reukveengras,
in blauwe rogge en goudhaver,
staat hij daar alsof hij de zoon was
van een spokend wit wijf en klaver-

boer. Hij jodelt naar een kievit,
klakt met de tong naar een haas,
kwettert de grasmus kierewiet,
en verdwijnt bij avond in de waas

die melkblauw de drassen vult.
Maar dan is het uit met mijn geduld.
Dan ga ik naar mijn warm huis,

mijn vrouw, mijn boek, mijn fles wijn.
Het is niet gemakkelijk in één wambuis
schoppenboer en dichter te zijn.

Schrijven

Reflexbloeden doen de bladhanen
als ze angst hebben. Dat stinkt.
Schrijven doen wie zich verloren wanen,
in het nauw gedreven; de moed zinkt

tot in de pen die poogt te ontsnappen
aan vingers in de vrijheid van papier:
een afscheiden van bittere sappen,
een spoor van misleiding, een zier

walg. Schrijven is om hulp schreeuwen,
is met stokken klopsignalen geven,
is in de mergstralen van eeuwen

pogen uit de duizeligheid te breken,
is in lange witte dreven
woorden aan een lans steken.

Poëzie

Dit is dan poëzie:
tussen een scharlakenrode
en een roestbruine zinnia
een heel groot web spinnen,
duizend levenslijnen,
meetkundig volmaakt,
en dan in het midden ervan
met al je zintuigen zitten te wachten
op kleine ongelukjes van anderen
met grote gevolgen, angst en
dood en zo,
of op de blauwe vleesvliegen
die alles naar de maan helpen.

Of denk je dat een kruisspin
van de hemelse dauw leeft
en geen vervoering kent
als ze mugjes en zweefvliegjes
lam spuit
en leegzuigt?
Wie denkt dat poëzie wat anders is,
moet het mij maar komen vertellen.
Mijn honger is nog altijd
niet gestild.

Sonnet voor Hubert Lampo

(om te lezen bij een glas bourgogne)

Je bent verslagen, ginder tegen het bos.
Gekneveld door bruidssluier raak je niet los
uit de grensgebieden van het leven
waar blinde bijen roerloos zweven

op het smeltpunt van ruimte en tijd,
waar je wacht op de koude fusie
van droom en werkelijkheid,
Untergang des Abendlandes en illuzie,

een furieuze rode ster, gensters in folklore
en af en toe een vriend als Hannelore,
die blij is dat je nog zichtbaar bent

en in een baan zit rond de kerktoren.
Hubert, blij rustig jezelf én kontent:
de reïnkarnatie van Homerus, een vènt.

Krabbels

Op het ogenblik dat de geuren
van azalea's en lelietjes-van-dalen
en van schorpioenkruid in de dampende moeren
me heel erg verdrietig maakten,

trapte ik bijna op een oranje-rode kikker
die niet bestaat in de Kempen.
Wanhopig blikte ik in het rond,
uitkijkend naar getuigen.

Wie zou ooit geloven dat ik hier
een gouden kikker uit Madagascar,
een glaskikker uit Brazilië
of een aardbeikikker uit Costa-Rica zag?

Wie geloofde me ooit
als ik zei dat dit kasteeldomein
ergens paalt aan het paradijs
en dat godinnen zich baden in de Molenbeek?

Het is soms vreselijk
de roep van een dichter te hebben,
van iemand die de waarheid
geweld aandoet.

Hemelvaart

Nu het dagregent
en mijn huis een hoge rug zet,
komen elfjes op de ruiten kloppen.
Ze wijzen schutterig
naar de lijsterbesseboom
die leeggeplunderd wordt
door kramsvogels en koperwieken
op hun tocht naar het paradijs.

Gulzig verzwelgen de trekkers
de vlamrode bessen, vitamines,
maar ook zaad dat zij achterlaten
op de vluchtwegen.

Er staat een grote dichter in mijn tuin.
Zijn boodschap wordt tenminste uitgedragen.
Hij gaat niet
maar vermenigvuldigt zich
en houdt tegelijkertijd
de zangers van zijn lied in leven.

Onmiddellijk na mijn dood
zal ik zoeken naar een weg, vlamrood
van lijsterbessebomen.
Alleen langs daar kunnen dichters
in de hemel komen.

Het zilver van de uilen

Zoals een echte dichter ontsteek ik
's avonds laat de lamp,
maar dan buiten.
Geduldig wacht ik
op de nachtvlinders met hun mytische namen,
uilen als de wapendrager, de hageheld,
de harlekijn en het rood weeskind.

Ik grijp ze zacht,
de vleugels tussen duim en wijsvinger.
Ik poog de donzige piktogrammen
te lezen.
Als ik ze weer laat vliegen
glinsteren mijn vingertoppen
als zilver, als goud soms.

Ik laat mijn vingerafdrukken na
op de deurkruk, op de schakelaar,
op mijn pen en op het papier.
En dan denk ik:
zou dat poëzie zijn?
Zou dat iets te maken hebben
met uilen naar Athene dragen?